Č.j. : VP/S 79/00-160 V Brně dne 15.1.2001

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže v řízení zahájeném dne 6.12. 2000 na základě žádosti Ministerstva průmyslu a obchodu ČR ze dne 4.12.2000 č.j. 53314/00/5220 o povolení výjimky ze zákazu veřejné podpory podle § 6 odst.1 zákona č. 59/2000 Sb., o veřejné podpoře, ve spojení s § 18 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění zákona č. 29/2000 Sb., rozhodl podle § 6 odst. 4 písm. a) zákona č. 59/2000 Sb., o veřejné podpoře, takto :

Řízení o povolení výjimky ze zákazu veřejné podpory pro „Program útlumu uhelného a rudného hornictví ve formě přímého poskytnutí finančních prostředků v roce 2001“

s e z a s t a v u j e .

Odůvodnění :

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „Úřad“) obdržel dne 6.12.2000 žádost o povolení výjimky ze zákazu veřejné podpory dle § 6 odst.1 zákona č. 59/2000 Sb., o veřejné podpoře (dále jen „zákon“), ve věci „Programu útlumu uhelného a rudného hornictví ve formě přímého poskytnutí finančních prostředků v roce 2001“, kterou podalo Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR jako jediný účastník řízení dopisem č.j. 53314/00/5220 ze dne 4.12.2000. Následně byly Úřadem vyžádány doplňující informace, které byly doručeny dne 20.12.2000.

Údaje získané z žádosti o povolení výjimky:

- poskytovatelem veřejné podpory je Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
- ministerstvem nebo administrativním orgánem odpovědným za poskytnutí veřejné podpory je Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
- kontaktní osobou je Ing. Jaroslav Kuneš, ředitel odboru hornictví

- název veřejné podpory je „Program útlumu uhelného a rudného hornictví ve formě přímého poskytnutí finančních prostředků v roce 2001“ (dále jen "Program útlumu uhelného a rudného hornictví")
- účel veřejné podpory je útlum uhelného a rudného hornictví
- formou poskytnutí veřejné podpory je přímé poskytnutí finančních prostředků
- trvání podpory je předpokládáno do roku 2015
- základem pro poskytnutí veřejné podpory jsou usnesení vlády ČR č. 356/1990, č. 691/1992, č. 912/1999 a č.913/1999.

Podklady pro rozhodnutí

- dopis Ministerstva průmyslu a obchodu ČR č.j. 53555/00/5220 ze dne 30.11.2000
- formulář žádosti o povolení výjimky podle ustanovení § 6 zákona včetně přílohy
- usnesení vlády ČR č. 356 ze dne 19.12.1990, č. 691 ze dne 9.12.1992, č. 912 ze dne 8.9.1999, č. 913 ze dne 8.9.1999, č.567 ze dne 7.9. 2000
- Pokyny pro přípravu, schvalování, realizaci a financování útlumu uhelných a rudných dolů a lomů podle technického a sociálního projektu likvidace - zajištění a pro čerpání a kontrolu dotací ze státního rozpočtu na útlum, uveřejněné ve Věstníku MPO ČR, ročník 2000, částka 3 a Dodatek č. 1 těchto pokynů, uveřejněný ve Věstníku MPO ČR, ročník 2000, částka 6 (dále jen "Pokyny")
- Směrnice Ministerstva financí ČR pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na financování útlumu uhelného, rudného a uranového hornictví, č.j.193/56285/96 ze dne 9.9.1996 (dále jen "Směrnice")
- tabulky údajů : "Zaúčtování investiční dotace za rok 1997 - uhlí, rudy", "Zaúčtování neinvestiční dotace za rok 1998 uhlí, rudy a uran", "Zaúčtování dotace ze státního rozpočtu na rok 1999", "Rozpis dotace na útlum uhelného a rudného hornictví na rok 2000", obsahující rozpis částek dotace na jednotlivé příjemce veřejné podpory.

Na základě žádosti o doplňující údaje byly Úřadu doručeny tyto podklady:

- výpisy z obchodních rejstříků jednotlivých příjemců veřejné podpory
- popis titulů veřejné podpory včetně dokumentace, zpracované jednotlivými příjemci veřejné podpory k jednotlivým akcím (viz příloha spisu č.1)
- tabulka "Požadavek dotace na útlum uhelného a rudného hornictví na rok 2001", obsahující rozpis částek dotace, požadovaných jednotlivými příjemci veřejné podpory
- tabulka "Obligatorní sociálně zdravotní náklady dle usnesení vlády ČR č. 913/1999 pro rok 2001", obsahující rozdělení těchto nákladů na jednotlivé příjemce veřejné podpory.

Charakteristika jednotlivých titulů z Programu útlumu uhelného a rudného hornictví:

Z předložených podkladů vyplývá, že se jedná o následující tituly:

A. Neinvestiční dotace
B. Investiční dotace vyvolané útlumem
C. Obligatorní sociálně zdravotní náklady

A. Neinvestiční dotace

Neinvestiční dotace jsou poskytovány dle usnesení vlády ČR č. 912 ze dne 8.9.1999. Tímto usnesením byl schválen postup útlumu a likvidace dolů uhelného a rudného průmyslu a spoluúčast státu na nákladech tohoto útlumu, které zahrnují náklady technické likvidace, zahlazování následků hornické činnosti a obligatorní sociálně zdravotní náklady, které souvisí s útlumem. Postup útlumu, realizace útlumu a čerpání uvedených neinvestičních dotací se řídí Pokyny a vychází ze Směrnice.
Obligatorní sociálně zdravotní náklady, které vyplývají z nároků vzniklých na utlumovaných dolech, kde byl útlum schválen usnesením vlády ČR č. 912 ze dne 8.9.1999, jsou věcně vymezeny v Příloze č.2 tohoto usnesení vlády ČR jako :

- odstupné podle § 60 a a násl. zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce ve znění pozdějších předpisů
- odstupné a mzdové vyrovnání přiznané zaměstnancům podle vyhlášky č.19/1991 Sb., o pracovním uplatnění a hmotném zabezpečení pracovníků v hornictví dlouhodobě nezpůsobilých k dosavadní práci po 1.1. l993 na utlumovaných dolech a dále odvody sociálního pojistného (podle zákona č.589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů) a odvody zdravotního pojistného (podle zákona č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů)
- zvláštní příspěvek horníkům (tzv. útlumový), přiznaný zaměstnancům podle § 2 odst. 4 zákona č.98/1987 Sb., o zvláštním příspěvku horníkům, ve znění zákona č. 160/1989 Sb., poskytovaný v souvislosti s prováděním útlumového programu
- zvláštní příspěvek horníkům (tzv. zdravotní), přiznaný zaměstnancům po 1. 1. 1993 podle § 2 odst. l až 3 zákona č.97/1987 Sb., ve znění zákona č. 160/1989 Sb., , který se od vládou stanoveného termínu útlumu stává sociálně zdravotním nákladem útlumu
- věrnostní přídavek horníkům podle zákona č. 62/1983 Sb., o věrnostním přídavku horníkům na utlumovaných dolech.

B. Investiční dotace vyvolané útlumem

Investiční dotace vyvolané útlumem jsou poskytovány na základě usnesení vlády ČR č. 912 ze dne 8.9.1999. Jejich čerpání se řídí Pokyny a vychází ze Směrnice.

C. Obligatorní sociálně zdravotní náklady

Obligatorní sociálně zdravotní náklady jsou poskytovány na základě usnesení vlády ČR č. 913 ze dne 8.9.1999, k postupu vypořádání ze zákona vyplývajících obligatorních sociálně zdravotních závazků vůči pracovníkům uhelného, rudného a uranového hornictví od roku 2000. Dlouhodobý závazek státního rozpočtu se týká sociálně zdravotních závazků, které vznikly v uhelném hornictví a u horníků pracujících v organizacích geologického průzkumu do 31.12.1992. Jedná se o položky, uvedené v příloze výše uvedeného usnesení vlády, a to :

- zvláštní příspěvek horníkům přiznaný zaměstnancům uvolněným ze zdravotních důvodů podle vyhlášky č.129/1979 Sb., o pracovním uplatnění a hmotném zabezpečení pracovníků v hornictví trvale nezpůsobilým k dosavadní práci v podzemí hlubinných dolů, a dále podle zákona č. 98/1987 Sb., o zvláštním příspěvku horníkům, ve znění zákona č. 160/1989 Sb.

- náhrada za ztrátu výdělku (tzv. renta) a náhrada škody přiznaná zaměstnancům podle §§ 193, 194, 195, 196, 197, 198, 205 c) zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů
- deputátní uhlí a dříví důchodcům, vdovám a uvolněným zaměstnancům, kterým tento nárok vznikl podle výnosu Federálního ministerstva paliv a energetiky ze dne 13.1.1990, o deputátním uhlí a dříví, reg. pod č. 59/1990 Sb., a to ve výši nevalorizovaného finačního plnění v úrovni skutečných výplat roku 1992 (tj. nezměněném hmotném základu nejvýše 100,-Kč/q).

Vymezení příjemců veřejné podpory:

Příjemci veřejné podpory jsou taxativně vyjmenováni v Příloze č.1 usnesení vlády ČR č. 912 ze dne 8.9.1999 a v usnesení vlády ČR č. 567 ze dne 7.6.2000. Jedná se o :

Rudné doly Příbram, státní podnik, se sídlem nám. T. G. Masaryka 121, Příbram I
Severočeské doly a.s. se sídlem Chomutov, Boženy Němcové 5359
OKD, a.s. se sídlem Prokešovo náměstí 6, Ostrava – Moravská Ostrava
Českomoravské doly, a.s. se sídlem Víta Nejedlého 1575, Kladno
Sokolovská uhelná, a.s. se sídlem Staré náměstí 69, Sokolov
České lupkové závody, a.s. se sídlem Nové Strašecí
ZUD, a.s. se sídlem Zbůch
Mostecká uhelná společnost, a.s. se sídlem V. Řezáče 315, Most
Důl Kohinoor a. s. se sídlem Mariánské Radčice č.p. 100
Východočeské uhelné doly, státní podnik, se sídlem Železničářská 506, Trutnov
Palivový kombinát Ústí, státní podnik, se sídlem Ústí nad Labem.

Výše uvedená Příloha č. 1 také uvádí termíny zahájení a ukončení prací na útlumu a likvidaci předmětných dolů. Nejstarší termín zahájení prací je rok 1990, nejpozdější termín ukončení prací představuje rok 2015.

Právní analýza

V § 1 odst. 1 zákona je stanoveno, že tento zákon upravuje postup při posuzování slučitelnosti veřejné podpory se závazky vyplývajícími z Evropské dohody (sdělení č. 7/1995 Sb., o sjednání Evropské dohody zakládající přidružení mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na straně jedné a Českou republikou na straně druhé). Čl. 64 odst. 1 bod (iii) Evropské dohody stanoví, že neslučitelná s řádným působením této dohody, v míře, jíž může být dotčen obchod mezi ČR a Společenstvím, je jakákoliv veřejná podpora, která narušuje soutěž nebo hrozí jejím narušením v důsledku zvýhodňování některých podnikatelských jednotek nebo výroby určitého zboží. Čl. 3 Evropské dohody stanoví, že Rada přidružení přijme do tří let od vstupu této dohody v platnost nezbytná pravidla pro provádění odstavců 1 a 2. Tato pravidla byla přijata dne 24.6.1998 s účinností od 11.7.1998 (sdělení č. 225/1998 Sb., o sjednání Rozhodnutí č. 1/98 Rady přidružení mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na straně jedné a ČR na straně druhé ze dne 24.6.1998 o přijetí prováděcích pravidel pro uplatnění ustanovení o státní podpoře uvedených v čl. 64 odst. 1 bod (iii) a odst. 2, podle čl. 64 odst. 3 Evropské dohody zakládající přidružení mezi ES a jejich členskými státy na straně jedné a ČR na straně druhé, a v čl. 8 odst. 1 bod (iii) a odst. 2 Protokolu 2 k této Dohodě o výrobcích ESUO (dále jen „Prováděcí pravidla“)). Čl. 2 Prováděcích pravidel stanoví, že posouzení slučitelnosti jednotlivých rozhodnutí o podpoře a

programů veřejných podpor s Evropskou dohodou bude probíhat na základě kritérií vyplývajících z uplatnění pravidel článku 87 Smlouvy o založení Evropských společenství, včetně současné a budoucí sekundární legislativy, systémů, směrnic a dalších příslušných administrativních nařízení platných v ES, jakož i precedenčního práva Soudu první instance a Soudního dvora ES a zvláštních pokynů, které budou vypracovány podle článku 4 odst. 3 Prováděcích pravidel. V § 3 písm. a) zákona je stanoveno, že veřejnou podporou se rozumí jakákoliv forma podpory, včetně programů veřejné podpory nebo výhod zvýhodňujících podnikání nebo odvětví výroby poskytovaná Českou republikou, ministerstvem, jiným správním orgánem, orgánem samosprávy nebo poskytovaná z veřejných prostředků. V § 2 odst. 1 zákona je stanoveno, že veřejná podpora poskytovaná způsobem narušujícím nebo hrozícím narušení soutěže tím, že zvýhodňuje určité podnikání nebo odvětví výroby, v míře, jíž může být dotčen obchod mezi Českou republikou a členskými státy Evropské unie, je neslučitelná se závazky České republiky vyplývajícími z Evropské dohody a je zakázána. V § 2 odst. 2 zákona je stanoveno, že zákaz veřejné podpory podle odst. 1 platí, pokud tento zákon nestanoví jinak nebo pokud Úřad nepovolil výjimku.V § 3 písm. h) zákona o veřejné podpoře je stanoveno, že programem veřejné podpory se rozumí pro účely zákona o veřejné podpoře souhrn podmínek pro poskytnutí jednotlivých veřejných podpor včetně stanovení jejich míry.

Zákon o veřejné podpoře nabyl účinnosti 1.5.2000. Bylo zjištěno, že základem pro rozhodnutí o spoluúčasti státu na nákladech útlumu je usnesení vlády ČR č. 912 ze dne 8.9.1999, kterým bylo schválena tato spoluúčast státu pro roky 2000 a 2001. Toto usnesení bylo schváleno před účinností zákona a tedy předmětný postup pro rok 2001, spočívající v přidělení neinvestičních dotací a investičních dotací vyvolaných útlumem příjemcům uvedeným v odůvodnění tohoto rozhodnutí nelze posuzovat podle zákona.

U titulu „ Obligatorní sociálně zdravotní náklady“ byl usnesením vlády ČR č. 913 ze dne 8.9.1999 schválen dlouhodobý závazek k úhradě těchto nákladů ze státního rozpočtu počínaje rokem 2000. Rozhodnutí o úhradě těchto závazků bylo rovněž učiněno před účinností zákona a je časově neomezeno. Titul „Obligatorní sociálně zdravotní náklady“ nepodléhá povolení výjimky ze zákazu veřejné podpory dle zákona do doby schválení dalšího usnesení vlády ČR nebo jiného aktu, jímž bude stanoveno poskytování veřejné podpory.

Výše uvedená usnesení vlády ČR obsahují opatření naplňující znaky veřejné podpory dle § 3 písm. a) zákona tj. jedná se o podporu určitého podnikání, která je poskytována orgánem státní správy a dále splňují podmínky obsažené v § 3 písm. h) zákona. Výše uvedená usnesení vlády ČR obsahují souhrn podmínek pro poskytnutí jednotlivých veřejných podpor.

Za poskytnutí veřejné podpory je třeba považovat rozhodnutí o jejím poskytnutí, tj. v tomto případě den nabytí účinnosti výše uvedených usnesení vlády ČR. K obdobnému závěru dospěla rovněž Evropské komise v rozhodnutí č. 2000/472/EC ze dne 29.3.2000, publikovaném v Official Journal, L 191/30. Stejný závěr je obsažen i v dopise Evropské komise členským státům ze dne 27.4.1989 (Commission letter to Member states SG (89) D/5521 of 27 April 1989).
Pojem veřejná podpora byl do českého právního řádu zaveden až dnem nabytí účinnosti zákona. Zákon o veřejné podpoře nelze zpětně aplikovat na opatření učiněná před 1.5.2000. Z tohoto důvodu, i když usnesení obsahuje opatření naplňující znaky uvedené v § 3 písm. a) a § 3 písm. h) zákona, nelze posoudit tento případ retroaktivně k tíži poskytovatele a příjemce veřejné podpory.

Dne 19.1.2001 byl účastník řízení informován o možnosti vyjádřit se k podkladům rozhodnutí, případně navrhnout jejich doplnění.Tohoto práva účastník ve stanovené lhůtě nevyužil.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze do 15 dnů ode dne jeho doručení podat rozklad k předsedovi Úřadu, a to prostřednictvím Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, odbor veřejná podpora, Brno, Joštova 8. Včas podaný rozklad má odkladný účinek.

Mgr. Kamil Rudolecký
pověřený řízením odboru veřejné podpory

Obdrží:

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
k rukám Ing. Jaroslava Kuneše
Na Františku 32
110 15 Praha 1